

27 november 2022

Wij van Zuid – De Regenboog

Vandaag twee lezingen.

De eerste lezing is het begin van het Matteüsevangelie, een deel van de afstammingslijst van Jezus. Matteüs 1: 1-6

De kroon is het voorwerp vandaag. De kinderen in de nevendienst krijgen een 'softe' versie van dit verhaal. Wij niet. Ik weet niet of u ook naar 'The Crown' op Netflix kijkt...

Wij verwachten een hemelse koning en ontmoeten vandaag een aardse koning. De 2de lezing gaat over David en een vrouw die 'de vrouw van Uria' genoemd wordt. David zag haar, wilde haar hebben, sliep met haar. Ze raakte zwanger van David. Het lukte niet om haar snel met Uria te laten slapen zodat het zijn kind zou lijken. Dus Uria moest sterven. En na een periode van rouw werd 'de vrouw van Uria' opgenomen aan het hof van David en werd hun zoon geboren. 'In de ogen van de HEER was het wel degelijk slecht wat David had gedaan.'

En dan lezen we verder in 2 Samuel 12: 1-18a en 24-25

Schriftlezingen: Matteüs 1: 1-6

2 Samuel 12: 1-18a en 24-25

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Wat een verhaal, hè? De rillingen lopen je over de rug. Misschien wel vooral omdat er zoveel herkenbaars in zit. Een machtige man die 'grensoverschrijdend gedrag' vertoont. In het geheim. De ene zonde – slapen met de vrouw van een ander – die een keten van kwaad op gang brengt en uitloopt op moord. Een kind van de rekening, voor wie er geen leven is. Om nog maar te zwijgen over wat dit voor die vrouw moet zijn geweest.

Advent is een tijd van inkeer, boete doen zelfs. Met die ogen kijken we vandaag.

We staan stil bij drie momenten.

Het eerste moment noem ik 'vinger op de zere plek.' Tot inkeer komen begint met ontdekken wat je fout gedaan hebt. Soms heb je iemand nodig die je ogen opent daarvoor.

Er is iets verschrikkelijk mis gegaan in het paleis van David. Het is begonnen met 'willen hebben' wat niet van jou is. Er zijn talloze versies van dit verhaal in omloop. Over de verleidelijke Bathseba die gaat badderen voor het oog van de koninklijke buurman. In de tijd van #metoo kan dat niet meer. 'Blaming the victim,' zeggen we nu. De bijbel is duidelijk: de handelende persoon is hier David. De vrouw van Uria – zo wordt ze vrij consequent genoemd – lijkt bijna een object.

Ik denk dat we als het om een ander gaat niet zomaar moeten oordelen. 'Hij heeft een ander.' 'Zij heeft hem verleid.' Wie kent het echte verhaal? Wel mag je scherp zijn naar jezelf. In hoeverre wil jij hebben wat niet van jou is? Dat kan ook om andere dingen gaan dan een man of een vrouw. Wereldwijd zijn wij ook die rijke man die zich van alles toeëigent over de rug van mensen die bijna niets hebben. Het begint met 'willen hebben' wat niet van jou is. En het eindigt met schaamteloze moord.

En wie gaat dat aanklaarten bij degene die de macht heeft? Hoe doe je dat zo, dat er niet nog veel meer agressie komt. Dat er echt een kans is dat het beter wordt. Ik moet denken aan de oneLove armbanden van de voetballers. En aan sancties tegen Poetin. En aan protestacties. Laat je je stem horen? En hoe dan? Je hebt een overtuiging – dit is onrecht – maar je wilt ook dat er daadwerkelijk iets verandert. Wat is wijs? Grote mond, stille diplomatie... Hoe kaart je delicat kwesties aan bij degene die de macht hebben om te veranderen?

Voor koning David is Nathan degene die zijn ogen opent. Koningen in Israël zijn zelf geen god, maar aanspreekbaar op hun daden door een mens Gods, een profeet. Nathan doet dat met de autoriteit van een profeet en ergens ook met de fijngevoeligheid van een pastor. Hij laat David zelf de vinger op de zere plek leggen. Met een verhaal. David voelt als het ware zijn eigen vonnis. En dat kan alleen maar omdat David geen gewetenloze schurk is, maar weet heeft van goed en fout. Nathan doet David beseffen dat hij genomen heeft wat niet van hem was: de vrouw en het leven van Uria. Als je zo het kwaad kunt ontmaskeren, ontstaat er een kans op een nieuwe toekomst.

Dus de eerste stap is dat de vinger op dezere plek wordt gelegd. En dan is de vraag: hoe reageer je als je ogen open gaan voor het kwaad dat je hebt gedaan?

Moment twee:

David zegt: 'Ik heb gezondigd tegen de HEER.' Punt.

Wat is het een kracht als je ertoe kunt komen dit te zeggen. Ik heb gezondigd tegen de HEER. Geen: jamaar... 'Ja maar, hij deed ook mee. Zij vroeg erom. Dat is nu eenmaal de cultuur hier. Die-en-die wist ervan en vond het ook goed. Ik was bang voor ... de kijkcijfers, de publieke opinie...'

David beseft. Dit is niet alleen een zonde tegen Uria,... en zijn vrouw... Dit gaat in tegen de HEER zelf. De HEER heeft me alles gegeven. Ik heb Hem beledigt door te nemen wat niet van mij was. Ik heb zijn vertrouwen in mij beschaamd. Uitgerekend David, die man naar Gods hart, bewees dat Samuel de profeet gelijk had toen hij tegen Israël zei: 'Je moet als volk geen koning willen hebben. Koningen geven niet. Koningen *nemen*, je zonen, je dochters, je akkers, alles.'

Soms zit je fout. En je weet het. Dat kan iets kleins, iets van één moment zijn. Je wordt schiet uit je slof om iets wat er gebeurt. Of dat ene appje wat je nooit had moeten versturen. Die roddel die je beter voor je had kunnen houden. Maar het kan ook veel groter zijn, je hebt een verslaving, schulden, dekt het ene gat met het andere en je draait helemaal vast.

Of het nu groot of klein is, het is een zegen als je onomwonden durft te zeggen: 'Ik heb gezondigd.' Het is krachtig als je je eigen fouten onder ogen durft te zien. En ze durft te bekennen, voor God, voor de mensen die je iets hebt aangedaan. Neem je verantwoordelijkheid voor jouw aandeel. Echt. Zonder 'ik kon eigenlijk niet anders want hij.. zij...'. Ga er echt voor staan. Alleen dan kan er iets veranderen.

Dat is moment 2: hardop zeggen: 'Ik zit fout.' Verantwoordelijkheid nemen voor wat je hebt gedaan.

En hoe gaat het dan verder? We komen bij het **derde moment. En dat is een mix van**

de gevolgen dragen van je misser – pijnlijk vaak – tot bezinning komen en nieuw perspectief vinden, nieuwe hoop – opademen, verder mogen.

De gevolgen van het kwaad, zijn niet zomaar weg. Nathan spreekt het uit over David als een straf. 'In jouw huis, David, zal voortaan het zwaard regeren. En voor het kind dat hieruit geboren is, is er geen leven.' Blijkbaar is wat David gedaan heeft voor God te ernstig om zomaar door de vingers te zien.

Maar misschien kun je dit ook wel nuchter zien als een gevolg van het machtsmisbruik van David. Als het hoofd van het huis dit soort dingen doet, wat kun je dan verwachten van opgroeiende zonen, vrouwen die aan de kant gezet zijn, hovelingen die een oogje hebben dichtgeknepen. Je kunt prachtige regels en protocollen hebben, maar als de leiding zich er niet aan houdt, doen anderen dat ook niet en creëer je in feite een jungle. En hoe groter de belangen, hoe erger de uitwassen. Dat los je niet simpel op met een 'mea culpa' hoe oprecht ook. Je zult opnieuw het goede moeten gaan doen met elkaar. Het is een straf maar vooral ook een gevolg van Davids eigen gedrag.

Maar dat kind dan, dat sterft.... Die kon er toch niets aan doen?

In het verhaal is de dood van dit kind een echo van de dood van die loyale frontsoldaat – Uria - die trouw was aan zijn eenheid en overste en kinderloos stierf omdat hij als een pion vooraan in de strijd was gezet. Gerechtigheid?

Maar je kunt in dit gestorven kind ook denken aan al die kinderen van de rekening. Onschuldige kinderen die geen leven hebben omdat volwassenen die voor ze moeten zorgen het spoor bijster zijn. Iedereen die intensief bij jeugdzorg betrokken is, weet hoe moeilijk het is voor deze kinderen om een leven op te bouwen.

De ziekte en de dood van het kind – hij krijgt geen naam in het verhaal – geeft ook iets van vertraging, tijd voor bezinning. David vast en bidt om zijn leven te redden. Misschien stamt Davids Psalm 51 ook wel uit die tijd.

*Wees mij genadig, God, in uw trouw,
U bent vol erbarmen, wis mijn wandaden uit,
was mij schoon van alle schuld,
reinig mij van mijn zonden. (51:3)
Schep, o God, een zuiver hart in mij,
vernieuw mijn geest, maak mij standvastig. (51:12)
Neem uw heilige geest niet van mij weg.
red mij, geef mij de vreugde van vroeger,
de kracht van een sterkte geest. (51:13b,14)*

David had wel schuld beleden. Maar je bent niet zomaar in het reine met jezelf. Daar gaat tijd overheen.

Het kind is niet meer te redden is en sterft. En dan komt er in dit verhaal ruimte voor iets nieuws. Onze ervaring is vaak dat je veel meer tijd nodig hebt voordat je verder kunt na een verlies. Het gaat er vandaag niet om hoe lang je rouwt, maar dat er een dag komt waarop je opstaat en verder mag gaan.

David staat op, dat lezen we in het stukje wat we hebben overgeslagen vandaag. Hij neemt een bad, wrijft zich in met olie en trekt schone kleren aan. Soms is het heel fysiek: een nieuw begin. Opruimen, een ander kapsel, nieuwe kleren... Hij gaat naar het huis van de HEER en knielt. Wat hij zegt, weten we niet. Misschien is het alleen maar: 'Hier ben ik weer, HEER.'

En de vrouw van Uria? Die zoveel heeft meegemaakt in korte tijd. De cliché 'rollercoaster van emoties' is hier wel van toepassing. Je wordt naar het paleis gehaald om met de koning te slapen. Vrijwillig? Je raakt zwanger. Je man sterft in de strijd. Weet jij wie dat zo geregeld heeft? Na de rouwtijd word je opgenomen in het hof. (Je bent niet de eerste vrouw van koning David, hij heeft er iets van zeven...) Je wordt moeder van een zoon. En dat kindje sterft. De vrouw van Uria krijgt haar naam terug: Bathseba.

David troost haar. Ze krijgen opnieuw een kind. David noemt hem Salomo, kind van sjaloom, vrede. De HEER heeft dit kind lief: Jedidja, lieveling van de HEER. Deze Salomo gaat de kroon dragen. Daar zal diezelfde profeet Nathan, samen met moeder Bathseba, voor zorgen. Er zal een tijd van vrede aanbreken.

God geeft kansen voor een nieuw begin. In ons gewone leven hier en nu, met vallen en opstaan. Het kan anders, beter!

En tegelijk besef je dat we een fundamenteeler nieuw begin nodig hebben. Salomo brengt een tijd van vrede, maar de echte Vredevorst moet nog komen. Jezus Christus, een kind van deze wereld – uit deze familie - en tegelijk Gods Zoon. Gekomen om ons te redden van al het kwaad. Nu al, als wij leven vanuit zijn liefde, en ooit als de toekomst van God is aangebroken.

Laten we ons voorbereiden op zijn komst:
door kritisch te kijken naar wat niet goed is in ons leven (vinger op de zere plek)
door eerlijk te zeggen 'ik heb gezondigd.'
en door te gaan staan in dat nieuwe begin,
met vallen en opstaan in de gewone dingen van je leven
en met hoop op Christus, op God, die alles nieuw zal maken.
Amen.